

סדנה מעשית:

יחסי ישראל והאיחוד האירופי

בשיתוף עם תכנית אירופה במכון למחקרי בטחון לאומי

מספר קורס 1099700201, 4 ש"ס

ד"ר מאיה שיאון-צדקיהו

דוא"ל: mayasion@mail.tau.ac.il טל' נייד: 052-4705548

יחסי ישראל ואירופה, וכן יחסי ישראל עם האיחוד האירופי מוגדרים בספרות כיחסי אהבה-שנאה סכיופוניים, יחסים הסובלים מ"דיסוננס קוגניטיבי". היחסים הפוליטיים מאופיינים בעליות וברידות. התקופה האחרונה, בה הוחלט על המלצת סימון המוצרים מהשטחים ועל החלת הסכמי האיחוד עם ישראל רק בגבולות 1967, מאופיינת בשפל ובהגברת הזיקה (לינקג') בין הכלכלי לפוליטי. הסדנה תבחן את מורכבות יחסי ישראל והאיחוד האירופי תוך דגש על מצב היחסים העכשווי. בחלקה הראשון של הסדנה תתקיים סקירה היסטורית וביקורתית של התפתחות היחסים ומאפייניהם מבחינה מדינית – פוליטית (בילטרלית ומולטילטרלית), כלכלית ומשפטית. כמו כן נלמד את המסגרות האירופיות האזוריות השונות הרלבנטיות לישראל, ואת יתרונותיהן וחסרונותיהן עבורה.

בחלקה השני והמרכזי של הסדנה, תתקיים סדרת מפגשים עם מומחים העובדים על היבטים שונים ביחסי ישראל והאיחוד, כגון: שגרירים ודיפלומטים, כולל משלחת האיחוד האירופי לישראל ונציגי שגרירויות מדינות אירופיות, עובדי משרדי ממשלה העוסקים ביחסי ישראל והאיחוד, נציגים מהמגזר הפרטי והשלישי, ועוד. בחלק ממפגשים אלו ננתח מקרי בוחן עכשוויים ביחסי ישראל והאיחוד. במסגרת ההתמקדות ביחסי ישראל והאיחוד האירופי, תהיה הגשת דו"ח קריאה על מאמרים בתחום, תכתבו נייר מדיניות/עמדה בנושא הקשור לאחד מההיבטים ביחסים אלו. לאורך הקורס תנתן הדרכה בכתבת נייר שכזה, שיוצג בסוף שנת הלימודים ויקבל משוב מהקבוצה. בנוסף, נייר המדיניות יתומצת לפוסטר דיגיטלי מעוצב ותתקיים תערוכה של הפוסטרים.

סוג קורס והיקף: שיעור, 4 ש"ס

פגישות השיעור: יום ה', 16:15-17:45, בזום/בכיתה 208, בנין נפתלי (לו"ז מפורט לגבי המפגשים ישלח בנפרד. תכנית המפגשים טנטטיבית ויתכנו שינויים).
שעות הקבלה: אחרי הזום/השיעור, רצוי בתיאום מראש.

חובות הסטודנט ושיטת קביעת הציון:

- קריאת מאמרים מרשימת הקריאה וסיכומם/ עבודה על בסיסם.

- **סמסטר א':** בתחילת הסמסטר לכל שיעור מוקצה מאמר לקריאה וסיכום לפי שאלות בטבלה למטה עבור כלל הסטודנטים. (ראה/י בטבלה). סיכום המאמר יועבר לקריאה ולהערכת עמית/ה, ולאחר מכן להערכת. סיכומים אלו ללא ציון.
- **סמסטר ב':** בחר י שני מאמרים מהסילבוס שמתקשרים כרקע או באופן ישיר לנייר המדיניות שלך או לתחום עניין שלך בנושא. ניתן גם להציע מאמרים שלא מופיעים בסילבוס – נתון לאישור המרצה. סכמי את הטיעונים העיקריים של המאמר (עד 1 וחצי עמודים). בסיום הסיכום הבעי דעתך על הטענה המרכזית המושמעת במאמר (עד חצי עמוד). 30% מהציון.
- הערה: כאשר יתקיימו מפגשים, חומרי הקריאה יתואמו לפי נושאי המפגשים ולא בהכרח ילקחו מרשימת הקריאה.

- **נוכחות חובה** בכל המפגשים המשותפים לסדנה המעשית ולקורס ההתמחות (למעט העדרויות מוצדקות, בתיאום מראש) **והשתתפות פעילה** ותורמת בשיעורים ובמפגשים. אפשרות עד 5 נקודות בונוס על השתתפות תורמת במיוחד.
- **פרסום עדכן** על יחסי ישראל – האיחוד האירופי בהקשר לנושא נייר המדיניות. 1 עמוד, כ-4 ידיעות, פסקה לכל אחת, כולל הפניה למקורות בגוף הטקסט (**הפנו בקישורית לאתר ממנו נלקחה הידיעה כך**). מטרת העדכן היא למצוא ידיעות ואקטואליה על או בקשר לנייר המדיניות שלך - זיהוי סוגיות (בעיות מדיניות) עליהן תוכלו לכתוב נייר מדיניות. לגבי ידיעות חדשותיות הפעילו חשיבה ביקורתית/הצלבת מקורות כדי להעריך את מידת האמינות והדיוק של המקורות. כל סטודנטית יגיש עדכן אחד ויעלה אותו לאתר הקורס (מוודל). 10% מהציון. **מועד הגשה: עד 14.1.2021.**
- **פוסטר**: כשלב ביניים בכתיבת נייר המדיניות, עיקרי הנייר יתומצתו לפוסטר דיגיטלי. תתקיים הצגה בכנס פוסטרים (בחודש מאי) הגשת הפוסטר היא חלק מתנאי קבלת ציון על נייר המדיניות. הצגת הפוסטר תאפשר להציג ולדייק את עיקרי נייר המדיניות באופן יצירתי ותמציתי, ולקבל משוב מהכיתה אודות בעית המדיניות והחלופות לפתרונה. **מועד הגשה: עד 22.4.2021.** תתקיים הערכת עמיתים. לאחריה מי שרוצה לתקן - הגשת גרסה סופית ב- 29.4.
- **כתיבת נייר מדיניות** – בחינת סוגיה מעשית ביחסי ישראל – איחוד אירופי הקשורה למקום ההתמחות באמצעות כתיבת נייר מדיניות. על הבעיה שתוצג בנייר להיות מאושרת ע"י המרצה. הנחיות ספציפיות לכתיבת נייר המדיניות ישלחו בנפרד. היקף הנייר: עד 8 עמודי תוכן (עד 2000 מילים סה"כ). ניתן לכתוב בזוגות (עד 13 עמודי תוכן לזוג). הכתיבה תהיה אישית ומקורית, לפי כללי האוניברסיטה, ותכלול מראי מקום ורשימה ביבליוגרפית. כחלק משיטת איסוף המידע לנייר המדיניות, רצוי במידת האפשר לכלול ראיונות. 60% מהציון. מועד הגשה: **עד 18.7.2021.**

סיכום חובות הגשה וחלקם בציון הסופי בקורס

מטלה ותאריך הגשה	פירוט	% מציון סופי
עדכן	פירוט למעלה	10%
פוסטר נייר מדיניות	הגשת הפוסטר היא תנאי לקבלת ציון על נייר המדיניות 8 עמודי תוכן	60%
סיכום 2 מאמרים	בסמסטר א' סיכום המאמרים והערכת עמיתים/ות הוא ללא ציון. הציון ינתן על סיכום שני מאמרים לבחירתכם מהסילבוס בסמסטר ב'.	30%
השתתפות פעילה ותורמת	לפי שיקול דעת המרצה	עד 5 נק' בונוס

תכנית הקורס וקריאה מומלצת

מטבעה של כל תכנית שהיא כפופה לשינויים ויש לעקוב אחר הודעות הנמסרות בכיתה, באמצעות moodle או במזכירות המחלקה. התכנית להלן מפרטת את המקורות הנדרשים לקריאה לפני כל שיעור, וכן המלצות קריאה למקורות נוספים בכל אחד מנושאי הקורס.
כאמור, תכנית המפגשים תפורסם בנפרד. יש לעקוב אחר הודעות ב-moodle ובתיבת הדוא"ל שלכם באוניברסיטה.

תאריך	תוכן
22.10.20	מבוא לקורס
29.10.20	<p>הכינו תרשים זרימה היסטורי של יחסי ישראל – הקהילה האירופית. אתרו את הארועים שבהם היה קידום (או נסיון קידום) של היחסים בין ישראל לקהילה/האיחוד האירופי, וגורמים/אירועים שבלמו התקדמות. ניתן לעבוד ביחידים/בזוגות.</p> <p>הערכת עמיתים: (א) האם היית מוסיפה או מורידה אירועים מהתרשים? כלומר, על אילו אירועים היית שמה דגש ומדוע? (ב) האם היית נותנת פרשנות אחרת לארועים שהוצגו בתרשים?</p> <p>על בסיס המאמר הבא:</p> <p>Guy Harpaz and Gadi Heimann (2016), "Sixty Years of EU - Israeli Trade Relations: The Expectation – Delivery Gap", Journal of World Trade, 50(3), 447-474.</p> <p>להכנת תרשימי הזרימה ניתן להשתמש באתר www.miro.com (נדרש רישום לאתר) או בתוכנה הנקראת wondershare mindmaster (נדרשת הורדת התוכנה) או כל תחליף שנח לך לעבוד איתו (לוח padlet וכד'. אפשר גם להשתמש בעט ונייר ולהגיש סריקה של התרשים).</p>
5.11.20 16:15-16:20 הסבר תרגיל 16:20-17:15 עבודה בחזרי "זום". חזרה לדיון במליאה 17:15-17:45	<p>הכינו תרשים זרימה היסטורי של יחסי ישראל – הקהילה האירופית בשנים 1970s-2000s. ניתן לעבוד ביחידים/בזוגות (הערכת עמיתים לפי השאלות מהשבוע שעבר).</p> <p>על בסיס המאמר הבא:</p> <p>Pardo, Sharon and Joel Peters (2010), Uneasy Neighbors: Israel and the European Union, Plymouth: Lexington Books, 2010, chapter 1, pp. 5-26.</p>
12.11.20	<p>הכינו תרשים זרימה היסטורי של יחסי ישראל – האיחוד האירופי בשנות ה-1990. ניתן לעבוד ביחידים/בזוגות (הערכת עמיתים – כנ"ל)</p> <p>Persson Anders (2020), EU Diplomacy and the Israeli – Arab Conflict: 1967-2019, chapter 6: "2009-2019: Upholding the Sacred Flame of the Two-States Solution," Edinburgh University Press, pp. 125-153.</p>
19.11.20	<p>יחסי ישראל – האיחוד האירופי – דיסוננס ויחסים בילטרליים: סכמו את הטענות המרכזיות במאמר (התמקדו בחלק III). עד כמה את/ה מסכימ/ה לטענות המושמעות בו? (ללא הערכת עמיתים)</p> <p>Guy Harpaz and Asaf Shamis (2010), "Normative Europe and the State of Israel: An Illegitimate Eurotopia?", Journal of Common Market Studies, 48(3), 579-616 (especially part III of the article).</p>
26.11.20	<p>יחסי ישראל – האיחוד האירופי – מסגרות מולטילטרליות: סכמו את הדומה והשונה בין המסגרות המולטילטרליות. (ללא הערכת עמיתים)</p> <p>Pardo, Sharon and Joel Peters (2010), Uneasy Neighbors: Israel and the European Union, 2010, chapter 2, pp. 27-46.</p>

3.12.20	יחסי ישראל – האיחוד האירופי – סקירת הסכמים (גזרים) מרצה אורח – ד"ר עודד ערן, שגריר ישראל לאיחוד האירופי בדימוס קריאה (ללא סיכום): נלי מונין (2003), האיחוד האירופי וישראל: תמונת מצב, משרד האוצר, פרק י"א "הסכם האסוציאציה בין ישראל והאיחוד האירופי – תכניו והפוטנציאל למיצויו", עמ' 195-217.
10.12.20	מפגש על נשיאות גרמניה עם שגרירת גרמניה – הכינו שאלות
17.12.20	מקלות: לינג' (זיקה), דיפרנציאציה (בידול), סימון מוצרים, ועוד מרצה אורח – שגריר ישראל לאיחוד האירופי בדימוס Persson, Andres (2018), EU Differentiation as a case of Normative Power Europe in the Israel-Palestinian Conflict, Journal of European Integration, 40(2), 193-208.
24.12.20	(החזר יום מרוכז בירושלים)
31.12.20	(החזר יום מרוכז בירושלים)
7.1.21	מפגש מרצה אורח.ת
14.1.21	צפיה בסרטון בקישור: יחסי ישראל-אירופה: האתגר, הפוטנציאל ומימוש , קרן האנס סיידל, אוקטובר 2020. דיון על בסיס מיפוי האתגר, הפוטנציאל ומה נדרש למימוש? הגשת עדכן בפורום הקורס
חופשת סמסטר	
21.2.21	[חופשת סמסטר] יום מרוכז בירושלים, 10:00-16:30 (בהתאם למגבלות הקורונה) – יום א' שקול ל-3 מפגשים בסמסטר א' בחירת נושא לנייר המדיניות
חופשת סמסטר	
4.3.21	שיעור כתיבת נייר מדיניות, חלק א' יגיל לוי (2011), לכתוב נייר מדיניות, האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 5-31.
11.3.21	הגשת דו"ח קריאת מאמר מהסילבוס (10% מהציון הסופי)
18.3.21	שיעור כתיבת נייר מדיניות, חלק ב' + הכנת פוסטר יגיל לוי (2011), לכתוב נייר מדיניות, האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 32-75.
חופשת פסח	
8.4.21	מפגש מרצה אורח.ת. הנחיות ימסרו לקראת המפגש
יום העצמאות	
22.4.21	מפגש מרצה אורח.ת. הגשת פוסטר בפורום הקורס (הערכת עמיתים) הנחיות ימסרו לקראת המפגש
29.4.21	הגשת פוסטר סופי
6.5.21	מפגש מרצה אורח.ת. הנחיות ימסרו לקראת המפגש
13.5.21	(החזר יום מרוכז בירושלים) הגשת דו"ח קריאת מאמר מהסילבוס (10% מהציון הסופי)
20.5.21	מפגש מרצה אורח.ת. הנחיות ימסרו לקראת המפגש
27.5.21	שעת קבלה לגבי נייר המדיניות
3.6.21	מפגש - הצגת פוסטרים וניירות + משוב עמיתים [סדנה]
10.6.21	מפגש - הצגת פוסטרים וניירות + משוב עמיתים [חלוקה לשתי קבוצות]
17.6.21	מפגש - הצגת פוסטרים וניירות + משוב עמיתים [חלוקה לשתי קבוצות]
סיום שנת הלימודים	
18.7.21	הגשת נייר המדיניות בתיבת ההגשות במוודל

1. כתיבת נייר מדיניות:

יגיל לוי (2011), לכתוב נייר מדיניות, האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 5-75 (מהו נייר מדיניות; הגדרת הבעיה; הצגת המטרות; ניסוח הקריטריונים; זיהוי החלופות; ניתוח החלופות; גיבוש ההמלצה; כתיבת הסיכום; הצגת הממצאים).

כתיבת מסמכי מדיניות – מדריך לכותב, נציבות שירות המדינה, אגף תורה וניהול ידע, בייחוד עמ' 11-21.

דוגמאות לניירות מדיניות באתר הקורס במוודל.

2. יחסי ישראל אירופה והאיחוד האירופי – המסלול הביילטרלי והדיסוננס הקוגניטיבי

שביט, יעקב ויהודה ריינהרץ, אירופה המהוללת והמקוללת, תל-אביב: עם עובד, 2006, "פתח דבר ומבוא", עמ' 11, 14-24.

*Guy Harpaz and Gadi Heimann (2016), "[Sixty Years of EU - Israeli Trade Relations: The Expectation – Delivery Gap](#)", Journal of World Trade, 50(3), 447-474.

*Guy Harpaz and Asaf Shamis (2010), "Normative Europe and the State of Israel: An Illegitimate Eurotopia?", Journal of Common Market Studies, 48(3), 579-616 (read especially part III of the article).

אייל רונן יחד עם נמרוד גורן (2020), "מדיניות מפלגת: מדיניות החוץ של ישראל כלפי האיחוד האירופי והמדינות החברות בו", בתוך: מפלגים ומפלגים: אירופה, ישראל וקידום שלום ישראלי – פלסטיני, עורכים מיוריאל אסבורג ונמרוד גורן, 2020, עמ' 13-22.

*Pardo, Sharon and Joel Peters (2010), Uneasy Neighbors: Israel and the European Union, Plymouth: Lexington Books, 2010, chapter 1, pp. 5-26.

Toby Green and Jonathan Rynhold (2018), "Europe and Israel: Between Conflict and Cooperation", Survival. (in moodle).

*Rafaella Del Sarto (2014), "Israel and the European Union: Between Rhetoric and Reality." in: Israel and the World Powers: Diplomatic Alliances and International Relations beyond the Middle East, ed. Shindler, Colin (London : I.B. Tauris), chapter 7, 16 pp.

Müller, P. (2016), "The revised European Neighbourhood policy and the EU's comprehensive approach towards the Israeli–Palestinian conflict: Not so new, after all", in D. Bouris and T. Schumacher (eds), The Revised European Neighbourhood Policy: Continuity and Change in EU Foreign Policy, Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Cariline B. Glick, 11 December, 2017, "[Our World: Europe's War Against the Jewish State](#)", The Jerusalem Post.

Emanuele Giaufret, 24 December 2017, "[The Real Story of the EU-Israel Friendship](#)," The Jerusalem Post.

3. יחסי ישראל - האיחוד האירופי – המסלול המולטילאטרלי
תהליך ברצלונה והסכם ההתאגדות; מדיניות השכנות ותכנית הפעולה; האיחוד למען היב
התיכון.

*Pardo, Sharon and Joel Peters (2010), *Uneasy Neighbors: Israel and the European Union*, Plymouth: Lexington Books, 2010, chapter 2, pp. 27-46.

Nicole Koenig (2016), "[Taking the European Neighbourhood Policy Beyond the Conception-Performance Gap](#)", the Jacques Delors Institut – Berlin.

Mark Furness and Isabel Schaefer (2015), "[The 2015 ENP Review: More Realism, Less Ambition](#)", The Current Column (1 page).

Sammy Ravel (2016), "European Neighborhood Policy in the Middle East: The Test for Reality", *Israel Journal of Foreign Affairs*, 1-10.

4. הגישות בישראל ביחס לאיחוד האירופי: הטוב, הרע והפרגמטי

הזיקה (לינקג') בין הכלכלי לפוליטי

Beth Oppenheim (2020) "[Can Europe overcome its paralysis on Israel and Palestine?](#)" Center for European Reform, February.

*Persson, Andres (2018), EU Differentiation as a case of Normative Power Europe in the Israel-Palestinian Conflict, *Journal of European Integration*, 40(2), 193-208.

*Eyal Ronen with Nimrod Goren (2019), in: Muriel Asseburg and Nimrod Goren (eds.) *Divided and Divisive: Europeans, Israel and the Israeli – Palestinian Peacemaking*, ch. 2: Israel's Foreign Policy Towards the EU and its Member States," pp. 21-35. [Also available in Hebrew below]

* אייל רונן יחד עם נמרוד גורן (2020), "מדיניות מפלגת: מדיניות החוץ של ישראל כלפי האיחוד האירופי והמדינות החברות בו," בתוך: [מפולגים ומפלגים: אירופה, ישראל וקידום שלום ישראלי – פלסטיני](#), עורכים מיריאל אסבורג ונמרוד גורן, 2020, עמ' 13-22.

גלי מונין (תשע"ה 2015), "משלילת הטבות מס לשלילת מענקי מחקר: הנסגרת על ישראל מלכודת הדבש" האירופית? " 175-209 (אין צורך להכנס לפרשנות המשפטית בעמ' 188-199 לעומק).

Hugh Lovatt and Mattia Toaldo (2015) "[EU Differentiation and Israeli Settlements](#)", European Council on Foreign Relations.

Bertrand-Sanz, Agnes *et al.* (2012) "[EU-Israel Relations: Promoting and Ensuring Respect for International Law](#)," Euro-Mediterranean Human Rights Network, Brussels, February (61 p.)

עודד ערן (מאי 2009), "יחסי ישראל והאיחוד האירופי: צעד קדימה, שניים אחורה", עדכן אסטרטגי, המכון למחקרי ביטחון לאומי, 12(1), 51-59.

מאיה שיאון – צדקיהו עם שירה הירש (2020), "[מדיניות הבידול בין ישראל הריבונית לשטחים שונה מהותית מתנועת החרם](#)", מכון מיתווים.

5. **ההסכמים השונים: השמיים הם הגבול? ריבוי הסכמים פרגמטיים אנקדוטליים לצד העדר מבט אסטרטגי כולל מכיוונה של ישראל**

נלי מונין (2003), האיחוד האירופי וישראל: תמונת מצב, משרד האוצר, פרק י"א "הסכם האסוציאציה בין ישראל והאיחוד האירופי – תכנון והפוטנציאל למיצויו", עמ' 195-217.

Dror, Yehezkel and Sharon Pardo (2006), "Approaches and Principles for an Israeli Grand Strategy towards the European Union," *European Foreign Affairs Review*, 11, no. 1, 17-44.

Tovias, Alfred (2003), "Mapping Israel's Policy Options Regarding its Future Institutionalized relations with the European Union," Working Paper No. 3, CEPS Middle East & Euro-Med Project, January.

6. **סוגיות שעל סדר היום**

נמרוד גורן (2020), "[חלון הזדמנויות ביחסי ישראל-אירופה נפתח, האם נדע לנצל זאת?](#)" מיתווים.

מאיה שיאון – צדקיהו (2020) "[התגובות מאירופה לכוונות הסיפוח של ישראל](#)", מיתווים.

Nathalie Tocci (2020) "[Framing an EU Response to Israel's Annexation of the West Bank](#)," IAI.

[האיחוד האירופי בעידן של תהפוכות: מגמות, אתגרים ומשמעויות לישראל](#) (אוסף מאמרים), עורכים יותם רוזנר ועדי קנטור, מזכר 175, המכון למחקרי ביטחון לאומי, תל אביב, מאי 2018.

Raffaella Del Sarto A. (2019), "[Stuck in the Logic of Oslo](#): Europe and the Israeli-Palestinian Conflict," *Middle East Journal*, Vol. 73, No. 3, Autumn.

Sharon Pardo and Neve Gordon (2018), "Euroscepticism as an Instrument of Foreign Policy," *Middle East Critique*.

Guy Harpaz (2020), "[Mandatory Labeling of Origin of Products](#) from Territories Occupied by Israel and the Weight of Public International Law: Psagot," *Common Market Law Review*, 57 (5), 1585-1608.

Guy Harpaz (2018), "The Front Polisario Verdict and the Gap Between the EU's Trade Treatment of Western Sahara and Its Treatment of the Occupied Palestinian Territories", *Journal of World Trade* 52, no. 4, 619–642.

Neve Gordon and Sharon Pardo (2015), "The European Union and Israel's Occupation: Using Technical Customs Rules as Instruments of Foreign Policy," *The Middle East Journal*, 69 (1), 74-90.

Raffaella Del Sarto, ed. (2015), *Fragmented Borders, Interdependence and External Relations: The Israel – Palestinian – European Union Triangle*, Palgrave Macmillan.

Benedict J.A. Göbel (2016), "[The Israeli lobby for Research and Innovation in the European Union: An example of efficient cooperation in the European Neighbourhood?](#)" *Bruges Political Research Papers*, 49/2016 (40p).

Patrick Müller and Peter Slominski (2016), "[The Role of Law in EU Foreign Policy-making: Legal Integrity, Legal Spillover, and the EU Policy of Differentiation towards Israel](#)", *Journal of Common Market Studies*, 1-18.

מקורות נוספים:

HORIZON 2020 - [תכנית המו"פ האירופית יוצאת לדרך](#), ISERD (פרסום המנהלת הישראלית לתכנית המחקר ופיתוח האירופית).

קריאה נוספת:

הורביץ, ניצן (2003), "כן מפוכח לאירופה", ארץ אחרת, גליון 18.
הלר, מרק (2014), "חרם, משיכת השקעות וסנקציות: כיצד לסכל את האיום", המכון למחקרי ביטחון לאומי, גיליון 516, 11 בפברואר.
הרפז, גיא (2006), "מדיניות השכנות האירופית והשפעתה על מדינת ישראל", משפט ועסקים, 4, 431.
מונין, נלי, האיחוד האירופי וישראל: תמונת מצב, משרד האוצר, 2003.
מרוז יוחנן (2002), אירופה במערכת יחסי החוץ של המדינה, משרד החוץ, 50 השנים הראשונות (חלק ראשון), 329.
ערן, עודד (מאי 2009), "[יחסי ישראל והאיחוד האירופי](#): צעד קדימה, שניים אחורה", עדכן אסטרטגי, המכון למחקרי ביטחון לאומי, 12(1), 51-59.
פרדו, שרון (2007), "אסטרטגיה חדשה ומבנה חדש לקהילות היהודיות באיחוד האירופי", כיוונים חדשים – כתב עת לציונות ויהדות, 15, ינואר.
פרימור, אבי (2002), "ישראל והאיחוד האירופי, משרד החוץ, 50 השנים הראשונות" (חלק ראשון), 340.
פרלה, שלמה (2008), [אירופה ומדינת ישראל – הדיאלוג הטראגי](#), ישראל בשנת השישים, נתיב, 3 (122), סיון, תשס"ח, 79-89.
פרלה, שלמה, "לרקוד עם ענקים-שורשי האינטגרציה האירופית במלאת יובל שנים להקמת השוק האירופי המשותף", נתיב, 3 (116) מאי-יוני 2007 סיון, תשס"ז.

צימרמן, משה (1996), "בין אירו-פוריה לאירו-פוביה", בתוך צימרמן ווידנפלד (עורכים), מעבר לריבונות? האינטגרציה האירופית, אקדמון, ירושלים תשנ"ו, 21 – 33.

רום, מיכאל (תשנ"ט, 1998), בנתיב המדיניות המסחרית הבינלאומית של ישראל: העדיפויות והשוק האירופי המשותף, תל אביב: רמות – אוניברסיטת תל-אביב.

רטיג עילי ועודד ערן (2018), "[סוגיות ביחסים הכלכליים בין ישראל לאירופה](#)", 139-144.

רייך, אריה, "האיחוד האירופאי", בתוך: רובי סיבל, המשפט הבינלאומי, מהדורה שנייה, 159. שביט, יעקב ויהודה ריינהרץ (2006), אירופה המהוללת והמקוללת, תל-אביב: עם עובד.

Asseburg Muriel & Nimrod Goren (Eds) (2019) "[Divided and Divisive: Europeans, Israel and Israeli-Palestinian Peacemaking](#)," Mitvim, PAX, SWP.

Börzel, Tanja A. & Vera van Hüllen (2014), "[One voice, one message, but conflicting goals: cohesiveness and consistency in the European Neighbourhood Policy](#)," Journal of European Public Policy, 21(7), 1033-1049.

Bulut Aymat Esra, Ed. (2010), European Involvement in the Arab-Israeli Conflict, Chaillot Papers, December, Institute for Security Studies (EUISS).

Cardwell, Paul James (2012), "[Euromed, European Neighbourhood Policy and the Union for the Mediterranean: Overlapping Policy Frames in the EU's Governance of the Mediterranean](#)," Journal of Common Market Studies, 49(2), 219-41.

Dachs, Gisela and Joel Peters (2006), "Israel and Europe, the Troubled Relationship: Between Perceptions and Reality," Discussion Paper, The Centre for the Study of European Politics and Society, Israel: Ben Gurion University.

Del Sarto Raffaella A. (2019), "[Stuck in the Logic of Oslo: Europe and the Israeli-Palestinian Conflict](#)," Middle East Journal, Vol. 73, No. 3, Autumn.

Del Sarto, Raffaella (2007), "[Wording and Meaning\(s\): EU-Israeli Political Cooperation according to the ENP Action Plan](#)" Mediterranean Politics, 11(1), 62.

Del Sarto, Raffaella (2011), "[Plus ça change...? Israel, the EU and the Union for the Mediterranean](#)," Mediterranean Politics 16(1): 117-153.

du Plessix Caroline, (2011) "The European Union and Israel," Bulletin du Centre de recherche français Jerusalem. URL : <http://journals.openedition.org/bcrfj/6675>.

Gordon Neve and Sharon Pardo (2015), "[The European Union and Israel's Occupation: Using Technical Customs Rules as Instruments of Foreign Policy](#)," The Middle East Journal, 69, Number 1, Winter, pp.74-90.

Gordon, Neve and Sharon Pardo (2014), "[Normative Power Europe and the Power of the Local](#)," Journal of Common Market Studies. 53 (2), 416–427.

Greene Toby & Jonathan Rynhold (2018), "[Europe and Israel: Between Conflict and Cooperation](#)," Survival, 60:4, 91-112.

Harpaz Guy (2012), "[The Dispute over the Sovereignty of Jerusalem](#): EU Policies and the Search for Internal Legal Coherence and Consistency with International Law," *European Foreign Affairs Review*, 17(3).

Harpaz Guy (2017), "[The EU's New Approach To the Two-State Solution](#) in the Israeli-Palestinian Conflict: A Paradigm Shift or PR Exercise?" *Leiden Journal of International Law*, 30 (3), pp. 603-628.

Harpaz Guy (2018), "[The Front Polisario Verdict](#) and the Gap Between the EU's Trade Treatment of Western Sahara and Its Treatment of the Occupied Palestinian Territories," *Journal of World Trade*, 52 (4), 619-642.

Harpaz Guy and Asaf Shamis (2010), "[Normative Europe and the State of Israel](#): An Illegitimate Eurotopia?," *Journal of Common Market Studies*, 48(3), 579-616;

Harpaz Guy and Eyal Rubinson (2010), "The Interface between Trade, Law and Politics and the Erosion of Normative Power Europe: Comment on Brita," *European Law Review*, 35 (4), 551-570.

Harpaz, Guy (2007), "Normative Power Europe and the Problem of Legitimacy Deficit: An Israeli Perspective," *European Foreign Affairs Review*, 12, 89-112.

Harpaz, Guy (2015), "[The EU Funding of Israeli Non-governmental Human Rights Organizations](#): When EU External Governance Meets a Domestic Counter-Strategy," *European Foreign Affairs Review*, 20(2), 207-225.

Herman, Lior (2006), "An Action Plan or a Plan for Action: Israel and the European Neighbourhood Policy," *Mediterranean Politics*, Vol. 11 (3), pp. 371-394.

Kney-Tal, Harry (2006), "Israel and Europe," in: *Europe and the Middle East, The BESA Colloquia on Strategy and Diplomacy*, 19, Bar Ilan University, 53-59.

Levy Aviad (2019), "[Understanding international Schadenfreude](#): the pains of Europe as a protective shield of the Israeli self-perception," *Journal of International Relations and Development*.

Magen, Amichai (2012), "[Israel and the Many Pathways of Diffusion](#)," *West European Politics*, 35(1), 98-116.

Müller Patrick and Peter Slominski (2016), "[The Role of Law in EU Foreign Policy-making](#): Legal Integrity, Legal Spillover, and the EU Policy of Differentiation towards Israel," *Journal of Common Market Studies*, 55 (4).

Müller Patrick & Peter Slominski (2018), "[Legal framing and the EU's external relations](#): how NGOs shaped the negotiations for an Israel-Europol cooperation agreement," *Journal of European Public Policy*.

Munin, Nellie, "Israel-EU Trade Relations: Prospects for the Future Towards a Free Trade Area in Services".

Musu Costanza (2010) *European Union Policy Towards the Arab-Israeli Peace Process*, Palgrave Macmillan.

Navon, Emmanuel (2003), "EU and Israel: An Historical Perspective (1973-1993)," in the Annual Israeli Association Newsletter, issue 10, pp.15-19.

Oliveira Martins Bruno (2016), "[Interpreting EU–Israel relations: a contextual analysis of the EU’s Special Privileged Partnership proposal](#)," Cambridge Review of International Affairs, 29:1, 151-170.

Pardo Sharon & Neve Gordon (2018), "[Euroscepticism as an Instrument of Foreign Policy](#)," Middle East Critique.

Pardo, Sharon (2009), "[Going West: Guidelines for Israel's. Integration into the European Union](#)," Israel Journal of Foreign Affairs, 111(2), 51-62.

Pardo, Sharon (2013), "[The Year that Israel Considered Joining the European Economic Community](#)," Journal of Common Market Studies, 51(5), 901-915.

Pardo, Sharon (2014), "Views from the Neighbourhood: Israel", in N. Chaban and M. Holland (eds), Communicating Europe in Times of Crisis: External Perceptions of the European Union, Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Pardo, Sharon and Joel Peters (2010), Uneasy Neighbors: Israel and the European Union, Plymouth: Lexington Books.

Persson Anders (2020), EU Diplomacy and the Israeli – Arab Conflict: 1967-2019, Edinburgh University Press.

Reich Arie (2015), "[The European Neighbourhood Policy and Israel: Achievements and Disappointments](#)," Journal of World Trade, 49 (4).

Robinson, Eyal (2010), "[More than Kin, Less than Kind: The Status of Occupied Territories under the European Union's Bilateral Trade Agreements](#)" The European Forum Working Paper Series, November.

Scarpetta Vincenzo and Pawel Swidlicki (2011), "The EU and the Mediterranean: Good Neighbours?" June.

Shamis, Asaf and Guy Harpaz (2007), "Café Europa: Contemporary Europe in Israeli Public Discourse – A Linguistic Constructivist Perspective," The Israeli association for the study of European integration, working paper 3/07.

Tocci Nathalie (2009), "[Firm in Rhetoric, Compromising in Reality](#): The EU in the Israeli–Palestinian Conflict," Ethnopolitics, 8:3-4, 387-401.

Tovias, Alfred (2003), "[Mapping Israel’s Policy Options Regarding its Future Institutionalized relations with the European Union](#)," Working Paper No. 3, CEPS Middle East & Euro-Med Project, January.

Tovias, Alfred (2007), "Spontaneous vs. Legal Approximation: The Europeanization of Israel," European Journal of Law Reform, 3.

Tovias, Alfred and Refaella Del Sarto (2001), "[Caught Between Europe and the Orient: Israel and the ENP](#)," The International Spectator, 36(4), 91.

סדנה מעשית
ד"ר מאיה שיאון-צדקיהו
שנתי תשפ"א

אוניברסיטת תל אביב
החוג למדע המדינה
תכנית הכשרה בלימודי האיחוד האירופי